

PROF. DR PIOTR WIŚNIEWSKI

1881—1971

Profesor Piotr Wiśniewski urodził się we Wróblewie, dawnej gubernii płockiej. Gimnazjum w Płocku ukończył w 1901 r. W tymże roku wstępuje na Oddział Przyrodniczy Wydziału Fizyko-Matematycznego Uniwersytetu w Warszawie. W roku 1905, w związku z ogłoszonym bojkotem Cesarskiego Uniwersytetu w Warszawie, Wiśniewski przenosi się do Krakowa, gdzie studiuje na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego pod kierunkiem profesorów: Emila Godlewskiego, Edwarda Janczewskiego i Józefa Rostafińskiego. W 1907 r. zostaje zaangażowany przez prof. Mariana Raciborskiego w charakterze asystenta Akademii Rolniczej w Dublanach. W 1910 r. uzyskuje stopień doktora filozofii na Uniwersytecie Lwowskim na podstawie pracy *O sztucznym wywoływaniu nowotworów przetchlinkowych w figowcu*. Następnie przebywa za granicą, gdzie pracuje pod kierunkiem następujących profesorów: Hiltnera i Tubeufa (Monachium), Küstera i Reinkego (Kilonia), Rytzema Dosa (Wageningen, Holandia), Georga Klebsa (Heidelberg).

W 1912 r. Wiśniewski wraca do Akademii Rolniczej w Dublanach, gdzie zostaje adiunktem. W roku następnym przenosi się do Warszawy i rozpoczyna wykłady z botaniki i z fizjologii roślin na Kursach Przemysłowo-Rolniczych, prowadzonych przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. W 1916 r. Kursy zostały przemianowane na Wyższą Szkołę Rolniczą. W dwa lata później, kiedy nastąpiło jej upaństwowienie jako Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Wiśniewski pozostaje profesorem tej uczelni. W 1919 r., w związku z powołaniem do życia Uniwersytetu Wileńskiego, przenosi się do Wilna, gdzie w 1920 r. zostaje profesorem zwyczajnym. Z całkowitym poświęceniem przystąpił do organizowania tam pracy akademickiej, jako dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego i kierownik Katedry Botaniki Ogólnej. W ciągu 20 lat prof. Wiśniewski ofiarnie i owocnie pracował na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie.

W roku 1941 prof. Wiśniewski przedostaje się do Motycza pod Lublinem, gdzie przebywa aż do zakończenia wojny. W końcu 1944 r. obejmuje kierownictwo Katedry Botaniki Ogólnej w nowo powstałym Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, gdzie w ciągu następnych lat prowadził dalsze intensywne prace dydaktyczne i naukowe. W 1971 r. odszedł od nas na zawsze w sędziwym wieku dziewięćdziesięciu lat.

Profesor Wiśniewski położył wyjątkowe zasługi dla rozwoju szkolnictwa wyższego, z oddaniem pracując w szkołach akademickich, w Dublinach, w Warszawie, w Wilnie i w Lublinie. Od podstawy budował botanikę ogólną w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, w Uniwersytecie Stefana Batorego i w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. A trzeba przyznać, że odbywało się to w warunkach bardzo ciężkich, kiedy tuż po odzyskaniu niepodległości powstała Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, kiedy wskrzeszony został po pierwszej wojnie światowej Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie, kiedy to w czasie trwania drugiej wojny światowej, powołany został młody Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Należy podziwiać hart ducha Uczzonego, który przyjmował na siebie coraz to nowe i odpowiedzialne obowiązki, który z uporem i z rozmachem budował nowe życie akademickie na powstających placówkach uniwersyteckich. Gdy Profesor wyjeżdżał do dalekiego Wilna, to zdawał sobie sprawę, jakie trudności piętrzą się przed nim przy organizowaniu życia akademickiego w mieście, które od 1832 roku nie posiadało wyższej uczelni. Podobnie sprawy te przedstawiały się w Lublinie, w mieście nie mającym przed tym tradycji akademickich, gdzie, po strasznej poździe wojennej, trzeba było zakładać fundamenty szkolnictwa wyższego.

A najważniejszym jest, że Profesor wszędzie wywiązywał się z powierzonych sobie obowiązków, przewyciężał wszystkie trudności i przeszkody, organizował naukę botaniczną, która wydawała tyle pięknych kwiatów i owoców.

Piotr Wiśniewski wyróżniał się niepospolitym talentem wyjątkowego organizatora życia naukowego na uczelniach Wilna i Lublina. Ileż to zabiegów wymagały sprawy uruchomienia ćwiczeń z botaniki, ileż to czasu kosztowało nabycie zwykłego mikroskopu albo przygotowanie odpowiednich tablic i rycin. Jako drobny przykład przytoczę tzw. układanie siatki godzin na dawnym Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym, który obejmował fizykę i chemię, botanikę i zoologię, geografię i geologię. Pamiętam, jak Profesor przez dziesiątki godzin sam cierpliwie i z wyjątkową grzecznością ustawiał terminy wykładów i ćwiczeń z poszczególnymi wykładowcami.

Osiągnięcia dydaktyczne prof. Wiśniewskiego, to najwyższy poziom sztuki nauczania. Jako uczeń Profesora Wiśniewskiego głęboko jestem wdzięczny mojemu Mistrzowi, u którego mogłem się uczyć metod i podstaw wykładania i nauczania. Profesor był wzorem doskonałego nauczyciela, niezmiernie pieczołowitego i starannego wykładowcy, który ogromną wagę przywiązywał do sposobu i treści wykładu. Każdy wykład był dla nas — Jego słuchaczy — specjalnym wydarzeniem, jakimś szczególnym przeżyciem. Sam Profesor przyczyniał się do tegoż wzorową i starannie opracowaną tematyką, jasnością stylu i umiejętnością precyzyjnego wykładu.

Profesor Wiśniewski prowadził wykłady z botaniki (kurs ogólny, anatomii, cytologii, fizjologii wzrostu), a także półdzienną pracownię specjalizacyjną oraz seminarium botaniczne. W Wilnie prowadził również wycieczki botaniczne. Pamiętam taką wycieczkę odbyłą pod Jego kierunkiem do Zielonych Jezior pod Wilnem, w 1925 roku, w której wzięło udział ponad 100 studentów podziwiających kunsztowną znajomość roślinności wykazaną przez Profesora.

Szczególnie cenne są prace prof. Wiśniewskiego poświęcone badaniom nad wpływem warunków zewnętrznych na płciowe rozmnażanie się grzyba *Zygorhynchus Moelleri* Vuill., nad kiełkowaniem turionów, *Hydrocharis morsus ranae*, *Stratiotes aloides*, nad badaniem wpływu niskich temperatur na kiełkowanie roślin wodnych. Oprócz tego badania prof. Wiśniewskiego nad roślinnością Wileńszczyzny stanowią trwałą dorobek naukowy.

Znakomity jest wkład Profesora do badań prowadzonych przez wielu jego uczniów pod jego bezpośrednim kierownictwem. Tematyką tych prac były: okres spoczynkowy u roślin, badanie flory wileńskiej, systematyka wyrosli oraz anatomia tychże. Niestety Profesor nie opublikował wyników badań prowadzonych w Zakładzie Botaniki Ogólnej Uniwersytetu w Wilnie nad: florą mikologiczną nawozów zwierzęcych, anatomią i cytologią zoocecidów, okresem spoczynkowym roślin. Były to badania niezwykle interesujące, wnikliwie prowadzone i starannie przygotowane.

Teraz kilka słów o profesorze Wiśniewskim jako człowieku. Byłem Jego uczniem w Wilnie. W ciągu lat 15 miałem możność z bliska przyglądać się i obserwować mojego Nauczyciela i Zwierzchnika. Przede wszystkim uderzały: wyjątkowa skromność i głęboka szlachetność tej pięknej postaci — Nauczyciela i Wychowawcy. My Jego uczniowie szcycimy się, że Profesor był naszym Nauczycielem; był dla nas wzorem niezwykłej uprzejmości w życiu osobistym i niezmiernej ofiarności w pracy naukowej.

JAKUB MOWSZOWICZ